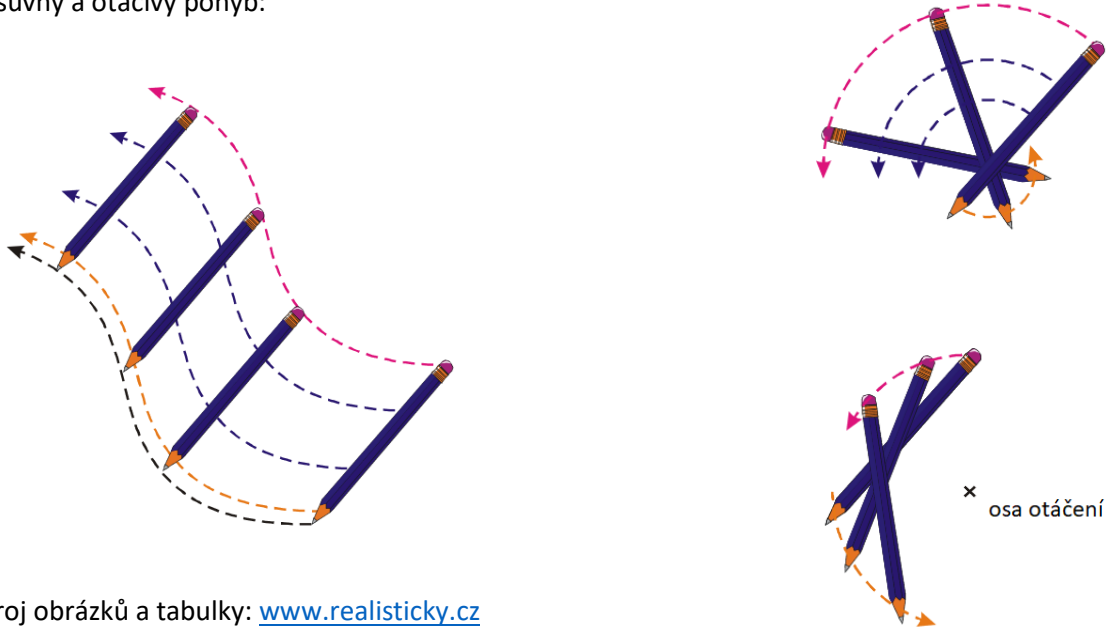

Posuvný a otáčivý pohyb

Dokonale tuhé těleso: ideální těleso, jehož tvar ani objem se působením libovolných vnějších sil nemění.

Posuvný a otáčivý pohyb:

Zdroj obrázků a tabulky: www.realisticky.cz

Příklad: váleček na nakloněné rovině. Jakým pohybem se váleček pohybuje?

- **Posuvným** (kdybychom jej nahradili hmotným bodem, posouval by se po nakloněné rovině)
- **Otáčivým** okolo své osy

Říkáme, že váleček se pohybuje **složeným pohybem**.

Posuvný pohyb	Vzájemný vztah	Otáčivý pohyb
Dráha s [m]	$s = \phi r$	Úhlová dráha ϕ [rad]
Rychlost v [$\text{m}\cdot\text{s}^{-1}$] $v = \Delta s / \Delta t$	$v = \omega r$	Úhlová rychlost ω [$\text{rad}\cdot\text{s}^{-1}$] $\omega = \Delta \phi / \Delta t$
Zrychlení a [$\text{m}\cdot\text{s}^{-2}$]	$a = \epsilon r$	Úhlové zrychlení [$\text{rad}\cdot\text{s}^{-2}$] $\epsilon = \Delta \omega / \Delta t$

Pro popis posuvného a otáčivého pohybu používáme analogické veličiny a platí pro ně analogické zákony.

Popis příčin pohybu:

Posuvný pohyb	Otáčivý pohyb
Příčina změny: síla F [N]	
Odpor ke změně: hmotnost m [kg]	
1. NZ: těleso v klidu nebo v pohybu rovnoměrném přímočarém, pokud $F_v = 0$	
2. NZ: $a = F/m$	
Hybnost: p [kg.m.s ⁻¹]	
ZZH: $m.v = \text{konst.}$	
Kinetická energie: $E_k = \frac{1}{2}mv^2$ [J]	

V následujících částech této kapitoly budeme postupně doplňovat analogické veličiny popisující otáčivý pohyb dokonale tuhého tělesa.